

Εισαγωγή

Η ιστορία των ψαών είναι συνδεδεμένη με πολέμους, φυσικές καταστροφές, ασθένειες και επιδημίες, που έφεραν θάνατο και απώλειες μελών στις οικογένειες. Τα θύματα αυτών των δεινών ήταν πάντα τα παιδιά, που έχαναν από μικρές ηλικίες τους γονείς τους μένοντας απροστάτευτα. Η απώλεια του πατέρα, μπορούσε να καθυφθεί από τις εργατικές και άξιες μητέρες, αν και συνοδευόταν με αρκετά οικονομικά προβλήματα. Η απώλεια της μητέρας (από τις γέννες συνήθως) καθυπτόταν ενίοτε από δεύτερο γάμο του πατέρα, ή βοηθούσε και η ευρύτερη οικογένεια (γιαγιάδες, θείες) σε κάποιο βαθμό. Ο χαμός και των δύο γονέων έφερνε την πιο σκληρή ορφάνια στα παιδιά.

1. Οι μεγάλες ευεργεσίες

Στη διάρκεια του 19ου αι., όταν το κράτος απουσίαζε ή αδυνατούσε να καλύψει βασικές ανάγκες των πολιτών σε τομείς, όπως η παιδεία, η υγεία, ο πολιτισμός, κ.ά. εμφανίστηκαν μεμονωμένα άτομα ή ομάδες ευαίσθητων ατόμων, που διέθεταν και ικανές περιουσίες, με έντονη διάθεση προσφοράς, τα οποία προέρχονταν κυρίως από τον παροικιακό ελληνισμό ή από την ακόμη τότε τουρκοκρατούμενη Ελλάδα και υλοποίησαν τις ευεργετικές τους επιθυμίες.

Εστιάζοντας στη Φθιώτιδα (με κέντρο την πόλη της Λαμίας) στο χώρο της υγείας, η απουσία δευτεροβάθμιας περίθαλψης, δηλαδή ενός νοσοκομείου ήταν προφανής. Στο χώρο της παιδείας δεν υπήρχαν ιδιόκτητα κρατικά σχολικά κτίρια αντάξια του ρόλου των. Στο χώρο της κοινωνικής πρόνοιας δεν υπήρχε Ορφανοτροφείο.

Στις ελλείψεις αυτές ανταποκρίθηκαν, με περίσσειμα ευαισθησίας κάποιοι άνθρωποι. Ο Κωνσταντίνος Παπαθανασίου Ελκασώνας, έμπορος, κτηματίας και τοκιστής, με σημαντική περιουσία, παντρεμένος αλλά χωρίς παιδιά, διέθεσε όλη την περιουσία του για την κατασκευή και λειτουργία του "Ελκασωνείου" (Κωνσταντίνου Αθ. Μπαλωμένου: "Ελκασώνιο Πολιτικό Νοσοκομείο Λαμίας", στην εφ. "ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ", σε συνέχειες στα φύλλα 17-20 Αυγούστου 2011, Λαμία. Επίσης στο www.amfictyon.blogspot.gr) Πολιτικού Νοσοκομείου στη Λαμία. Ο Κωνσταντίνος Νικολάου ή Μουστάκας (Κωνσταντίνου Αθ. Μπαλωμένου: "Μουστάκειο Κληροδότημα Λαμίας", στην εφ. ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ, σε 3 συνέχειες, από τις 30-6-2012 έως 4-7-2012, Λαμία. Επίσης στο www.amfictyon.blogspot.gr), επίσης έμπορος και κτηματίας, που ήταν παντρεμένος χωρίς παιδιά, διέθεσε ακίνητα στη Λαμία για να γίνουν σχολικά κτίρια, με τον τίτλο "Μουστάκεια Γυμνάσια" και ένα σημαντικό μέρος της περιουσίας του για ίδρυση και λειτουργία "Μουστακείου" Ορφανοτροφείου Θηλέων, το δε υπόλοιπο στο δήμο Λαμιέων.

Στην παρούσα εργασία θα αναφερθούμε στις προσπάθειες που έγιναν για την ίδρυση και λειτουργία Ορφανοτροφείου (όπως λεγόταν τότε) Αρρένων στη Λαμία, με όσο γίνεται συνοπτικό αλλά επιπεριστωμένο τρόπο.

2. Το "όνειρο" του δημάρχου Λαμίας
Ιωάννη Μακροπούλου

Ο Ιωάννης Γρηγ. Μακρόπουλος (1883-1954) γεννήθηκε στη Λαμία. Έγινε δικηγόρος και από το 1904 άσκησε το επάγγελμα στη Λαμία. Τραυματίστηκε στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο και γνώρισε τη 10ετή εμπλοκή της Ελλάδας σε πολέμους (Α' και Β' Βαλκανικοί, Α' Παγκ. Πόλεμος, Μικρασιατική Εκστρατεία και Καταστροφή), με πολλή θύματα και ορφανά. Οι ασθένειες και η πανδημία ισπανικής γρίπης του '18, επίσης άφησαν αρκετά ορφανά παιδιά.

Το 1925, μετά από κλήση και πιεστική παρότρυνση ομάδας επωνύμων Λαμιωτών, ο Ιωάννης Μακρόπουλος έθεσε υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές. Στις 25-10-1925 εξελέγη δήμαρχος Λαμίας. Ήξερε τα προβλήματα του τόπου. Το "όνειρό" του διατυπώθηκε στο δημοτικό πρόγραμμα, που είχε 4 άξονες: (α) εξυγίανση, (β) νέα διδακτήρια για την εκπαίδευση, (γ) κοινωνική πρόνοια και (δ) εξωραϊσμός της πόλης. Στην παρούσα εργασία θα αναφερθούμε μόνο στον άξονα της κοινωνικής πρόνοιας.

Με σκοπό την υποστήριξη των πασχόντων, ο Ιωάννης Μακρόπουλος πρότεινε: (1) τη δημιουργία ταμείου κοινωνικής πρόνοιας από το Δήμο Λαμίας και με άλλες δωρεές και εισφορές, (2) την ίδρυση ορφανοτροφείου και Νοσοκομείου στη Λαμία, που επιπλέον θα διαθέσουν και επαγγελματικές σχολές, σε συνδυασμό με τα ιδρύματα Κων. Ελκασώνας (Ελκασώνιο Νοσοκομείο Λαμίας) και Κων. Μουστάκα (Μουστάκειο Ορφανοτροφείο Θηλέων).

3. Η υλοποίηση του έργου -
Θεμελίωση του κτιρίου

Τον Ιανουάριο του 1928 ο δήμαρχος Ι. Μακρόπουλος έστειλε αναφορά στο υπουργείο Προνοίας ζητώντας να εγκριθεί η ανέγερση Ορφανοτροφείου Λαμίας, στο λόφο Γολγοθά, παρά τον σιδηροδρομικό Σταθμό, σε δημοτικό γήπεδο που χρησιμοποιείτο ως αγροκήπιο, όπου άλλοτε ήταν το νεκροταφείο της πόλεως. Το Δημοτικό Συμβούλιο Λαμίας (στις 27-1-1928) την ενέκρινε παμψηφεί.

Η τοπική εφημερίδα Η ΕΠΑΡΧΙΑ, στις 11-2-1928 ανήγγειλε (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 16, σ. 4, 11-2-1928, Λαμία) ότι:

Ορφανοτροφείον
(Κέντρο Παιδικής Μέριμνας)
Αρρένων Λαμίας

(μέρος 1ο)

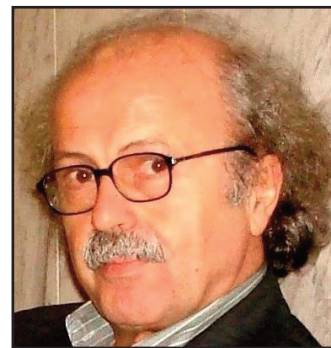
"Καθ' ἡ πληροφορούμεθα το υπουργείον Προνοίας ἐνέκρινεν πίστωσιν ἐνὸς ἑκατομμυρίου 250 χιλ. δρχ. δια τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ορφανοτροφείου τῆς πόλεως μας".

Ο Δήμαρχος (την 1η Μαρτίου 1928) ανακοίνωσε στο Δημοτικό Συμβούλιο Λαμίας την απόφαση του υπουργού Προνοίας, "περί συστάσεως Ορφανοτροφείου εν Λαμία" και επί του λόφου Γολγοθά, παρά τον σιδηροδρομικό Σταθμό. Την εκλεγείσα θέση ενέκρινε ο Νομάρχης από υγιεινή άποψη και ο νομορρυθμικός από άποψη τεχνικής, υπέδειξε δε ως σκοπιμότερη λύση την αγορά όχι μόνο των 1.500 τ.μ. από το λόφο, αλλά ολόκληρο το τετράγωνο για ένωση του κτιρίου, της αυλής και των παραρτημάτων του, ώστε να αποφύγουν τη στέρηση της θέας του Ιδρύματος από γειτονικές οικοδομές.

Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις με τους ιδιοκτήτες του γηπέδου, αυτοί αποδέχτηκαν να πουλήσουν ολόκληρο το γήπεδο (σχεδιάγραμμα του μηχανικού Α. Βεσπούλου) αντί 75 δρχ./τ.μ., με τον όρο να πληρώσει ο Δήμος τη δαπάνη συμβολαίου και το φόρο υπερτιμήματος. Την τιμή αυτή ο Δήμαρχος βρήκε πολύ συμφέρουσα και πρότεινε την αγορά για το Ορφανοτροφείο, όμως με πληρωμή μετά από ένα έτος με τόκο 10% ετησίως.

Το Δημοτικό Συμβούλιο δέχθηκε την ανάγκη ίδρυσης Ορφανοτροφείου στη Λαμία, η προτεινόμενη θέση είναι άριστη, η ζητούμενη τιμή είναι συμφέρουσα και ενέκρινε παμψηφεί την αγορά του γηπέδου από τους Πέτρο Χαντζόπουλο και Ν. Γαζέα, με 75 δρχ./τ.μ., ήτοι ποσού 356.250 δρχ., ένα μέρος αποτελεί δημοτικό γήπεδο (Παλιό Νεκροταφείο), ενώ το υπόλοιπο θα πληρωθεί μετά από ένα έτος με τόκο 10 % ετησίως. Ενέκρινε την εκποίηση (με δημοπρασία) του δημοτικού γηπέδου στη θέση Γολγοθά (είναι δύο χωριστά γήπεδα, με αποθήκες και μαντρότοιχο) και εξουσιοδότησε σχετικά το Δήμαρχο.

Έτσι, για το σκοπό του Ορφανοτροφείου, το 1928 από το δήμο Λαμίας αγοράστηκε ένα οικοπέδο (με ποσό 356.250 δρχ.) στο λόφο Γολγοθά (περιοχή του παλιού Νεκροταφείου).

Γράφει ο
Κωνσταντίνος Αθαν. Μπαλωμένος
Φυσικός

Οι γνωριμίες του δημάρχου με τις υπηρεσίες των υπουργείων επισπεύδουν την πορεία της προσπάθειας. Στις 10-3-1928 ανακοινώνεται ότι:

"Ο Δ/ντής του Υπουργείου Υγιεινής κ. Κοπανάρας δι' επιστολής του προς τον Δήμαρχον κ. Μακρόπουλον γνωρίζει ότι ἐντὸς τῆς εβδομάδος ἔρχεται ὁ ἀρχιτέκτων κ. Φωτιάδης, δια τὴν σύνταξιν (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 24, σ. 4, 10-3-1928, Λαμία.) του σχεδίου του κτιρίου του Ορφανοτροφείου."

Όμως, ακόμα και οι καιρικές συνθήκες συνέβαλαν στην καθυστέρηση. Συγκεκριμένα στις 31-3-1928 γράφτηκε στον τοπικό τύπο, ότι:

"Ο επιθεωρητής (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 29, σ. 4, 31-3-1928, Λαμία) του Υπουργείου Υγιεινής ο οποίος ανεμένετο από πολλούς, αλλά εμποδίσθη λόγω της κακοκαιρίας θα έλθει ἐντὸς τῆς ἐρχομένης εβδομάδος δια να ἐπισκεφθῇ τὸσον τὴν τοποθεσίαν τοῦ ἱδρυθησομένου Σανατορίου (Εννοοῦσε το Σανατόριο Αντίψιτας), ὡσον καὶ τὴν τοῦ Ορφανοτροφείου."

Στις 7 Μαΐου 1928 εκδόθηκε το Π.Δ. 28 (ΦΕΚ 2.Α'/24/7-5-28, σελ. 551) "Περί ιδρύσεως Εθνικού Ορφανοτροφείου Αρρένων εν Λαμία". Περιείχε 2 άρθρα. Συγκεκριμένα ανέφεραν:

Άρθρον 1: *Ἰδρύμεν εν Λαμία Ἐθνικὸν Ορφ/φείον Αρρένων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν "Ἐθνικὸν Ορφ/φείον Αρρένων Λαμία" πρὸς περίθαλψιν ορφανῶν καταγομένων ἰδία ἐκ τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ τῆς ἐπαρχίας Εὐρυτανίας.*

Άρθρον 2: *Εἰς τοῦτο ἱδρυόμενον Ορφανοτροφείον προστίθενται καὶ τρεῖς θέσεις διδασκόντων τέχνης (Οἱ τρεῖς θέσεις τέχνης ἵταν πρόβλεψη γιὰ τεχνικὴ σχολὴ μέσα στο Ορφανοτροφείο, ὥστε οἱ μαθητευόμενοι νὰ ἀποκτήσουν κάποια ἐιδικότητα) ἐπὶ βαθμῷ καθοριζομένη δια τοῦ ἐδαφίου 2 τοῦ ἀρθροῦ 9 τοῦ Νόμου 2351.*

Εἰς τὸν ἡμέτερον ἐπὶ τῆς Υγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως Υπουργόν, ἀνατίθενται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Εν Αθήναις τὴν 2 Ἀπριλίου 1928

Ο Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ο Πρόεδρος
Αλέξανδρος Ζαΐμης

Δυστυχώς για τη Λαμία, ο Ιωάννης Μακρόπουλος έμεινε ως δήμαρχος της μόνο μία τετραετία, μέχρι τις 4-8-1929 (δεν θέλησε κι άλλη θητεία). Μετά το 1929 ασχολήθηκε με την πολιτική.

Ο Ιωάννης Μακρόπουλος κατήλθε στις εθνικές εκλογές και το 1932 εξελέγη βουλευτής Φθιωτοδωφωκίδος με το Λαϊκό Κόμμα, όπως και το 1933. Στην κυβέρνηση Παναγή Τσαλδάρη ανέλαβε υπουργός Κρατικής Υγιεινής και Αντιλήψεως (την περίοδο 10-3-1933 έως 21-3-1934). Ήταν η κατάλληλη θέση για να συνεχίσει το έργο του Ορφανοτροφείου Λαμίας.

Στις 6-4-1933, η τοπική εφημερίδα "Η ΕΠΑΡΧΙΑ", σε πρωτοσέλιδο δημοσίευσή της (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 644, σ. 1, 6-4-1933, Λαμία), επιβεβαιώνει ότι:

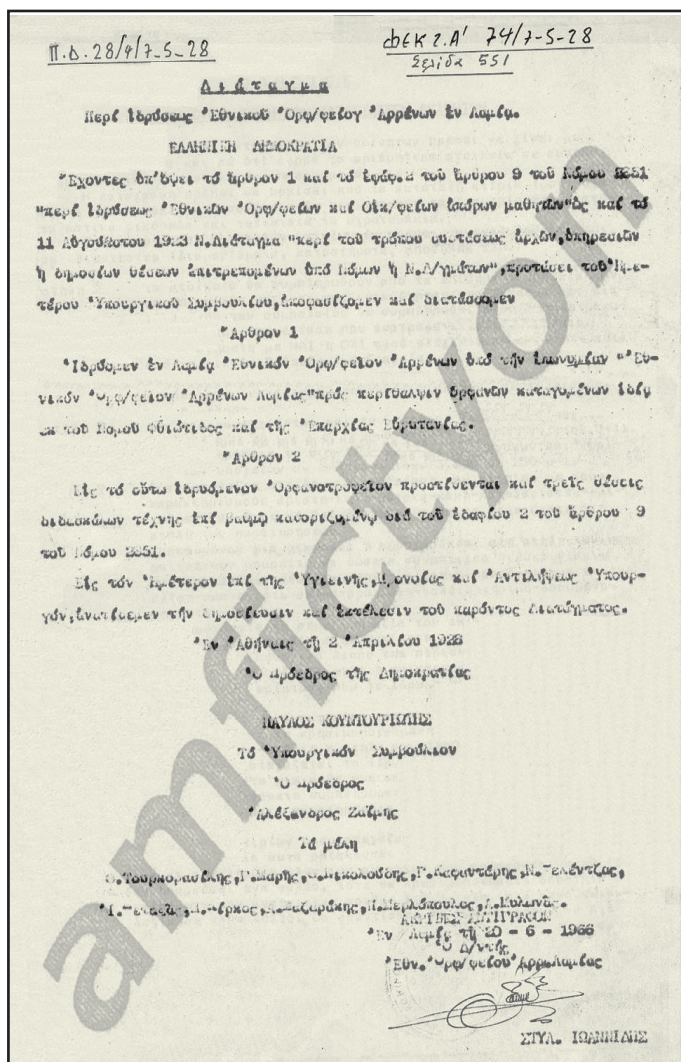
"κύριο μέλημα του Υπουργού μας κ. Μακροπούλου είναι η ίδρυσις του ορφανοτροφείου μας ...".

Έτσι, στις 10-4-1933 αφίχθη στη Λαμία ο μηχανικός (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 646, σ. 1, 11-4-1933, Λαμία) του υπουργείου Προνοίας κ. Κυριακίδης, που θα συντάξει τη μελέτη ανέγερσης του Ορφανοτροφείου Αρρένων Φθιώτιδος. Αυτό θα ανεγερθεί στο παλιό οικοπέδο του δήμου Λαμίας (θέση Γολγοθά) αφού εγκρίθηκε η σχετική πίστωση από τον υπουργό Προνοίας Ιωάν. Μακρόπουλο.

Υλοποιώντας το δημαρχιακό του πρόγραμμα (όπως προαναφέρθηκε) η επιθυμία του υπουργού για τη λειτουργία του Ιδρύματος, ήταν - εκτός της σχετικής εκπαίδευσης - να λειτουργεί επαγγελματική σχολή καθώς επίσης και κατώτερα γεωπονική σχολή. Σ' αυτές τις δύο σχολές, εκτός των τροφίμων, θα γίνονταν δεκτοί και εξωτερικοί μαθητές.

Είχε προηγηθεί πρόσφατη συνεννόηση του υπουργού με το δήμαρχο Λαμίας Γεώρ. Πλατή, ώστε να συνδυαστεί το ανωτέρω ίδρυμα με το Μουστάκειο κληροδότημα, για την προσθήκη στο Ορφανοτροφείο μιας πτέρυγας Ορφανοτροφείου Θηλέων, σε βάρος του κληροδοτήματος και σύμφωνα με την επιθυμία του διαθέτη. Επίσης δόθηκε εντολή να περατωθεί σύντομα η μελέτη, ώστε την άνοιξη να γίνει έναρξη των έργων.

Στις αρχές Ιουνίου 1933, με θέμα την ανέγερση Ορφανοτροφείου του Μουστακείου Κληροδοτήματος, με τον Υπουργό αφίχθηκε στη Λαμία και ο αρχιτέκτονας του Υπουργείου Υγιεινής και Προνοίας κ. Θεοδωρίδης, σε συνεργασία και με τις αρχές του τόπου και ιδίως με το συμβούλιο του Αδελφάτου του Μουστακείου για τη σχετική μελέτη ανέγερσης και λειτουργίας του Ορφανοτροφείου.

Ο Ιδρυτικός νόμος του Ορφανοτροφείου

συνέχεια στο αυριανό μας φύλλο

συνέχεια από
το χθεσινό μας φύλλο

Η αρχική σκέψη να χρησιμοποιηθεί το κτίριο του (ανεργού) Ελκασωνείου Νοσοκομείου απέδειξε ότι το κτίριο δεν πληροί τους όρους για Ορφανοτροφείο και επομένως αυτή εγκαταλείφθηκε. Αμέσως λοιπόν αποφασίστηκε η ίδρυση του Ορφανοτροφείου σε οικόπεδο του Δήμου Λαμίας, το οποίο βρίσκεται παρά τη θέση Γολγοθά, αφού η κυριότητα αυτού μεταβιβάστηκε στο δημόσιο.

Έτσι θα ιδρυθούν (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 68, σ. 4, 6-6-1933, Λαμία) δύο τμήματα: Το τμήμα αρρένων θα ιδρυθεί με κρατική μέριμνα. Η δαπάνη της ανέγερσής του προϋπολογίστηκε σε 1 εκατομμύριο δρχ. περίπου. Θα δέχεται 40-50 τροφίμους περίπου. Για τη συντήρησή του προϋπολογίστηκε δαπάνη 300 χιλ. δρχ.

Εκτός από το τμήμα αρρένων θα ιδρυθεί και αντίστοιχο τμήμα θηλέων με δύναμη 30-40 τροφίμων. Αυτό θα αναγερθεί από το Μουστάκειο Κληροδότημα. Τη δαπάνη 600 χιλ. δρχ. περίπου θα καταβάλει το Κληροδότημα από τα μέχρι τούδε έσοδά του που ανέρχονται σε 604.572 δρχ. και πλεόν των 100.000 δρχ. από καθυστερούμενα ενοίκια των κτημάτων Λιανοκλαδίου κλπ.

Για το σκοπό αυτό συντάχθηκε Πρακτικό, που υπέγραψαν ο πρόεδρος των πρωτοδικών κ. Μίχος, ο Δ/ντής του Καταστήματος της Εθνικής Τράπεζας Λαμίας Τριαντ. Σαμαράς και ο Δήμαρχος Λαμίας Γεώρ. Πλατής, που αποτελούν και την επιθυμία του διαθέτου για διαχείριση του Κληροδοτήματος (Αδελφάτο). Με το Πρακτικό τονίζεται ότι οι πόροι του κληροδοτήματος δεν επιτρέπουν την εκπλήρωση των όρων της διαθήκης, η δε απόφαση της επιτροπής για ανέγερση τμήματος θηλέων του Ορφανοτροφείου γίνεται υπό τον όρο το κράτος να αναλάβει τη συντήρηση του ιδρύματος.

Όλα ήταν έτοιμα και ετέθη ο θεμέλιος λίθος του Ορφανοτροφείου Λαμίας. Την Κυριακή 1η Οκτωβρίου 1933 έγιναν τα εγκαίνια (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 719, σ. 1, 3-10-1933, Λαμία) των δύο ορφανοτροφείων αρρένων και θηλέων. Χιλιάδες λαού κατέκλυσαν το χώρο. Στις 10.30' πμ ο μητροπολίτης Φθιώτιδος Αμβρόσιος τέλεσε τον αγιασμό. Στα θεμέλια τοποθετήθηκε μαρμαρίνη πλάκα με την επιγραφή :

“Επί Πρωθυπουργού Τσαλδάρη και Υπουργού Προνοίας και Αντιλήψεως Ι. Μακροπούλου ετέθη θεμέλιος λίθος 1-10-33”.

Επάνω στην πλάκα εσφάγη πετεινός κατά το έθιμο. Μετά, μίλησε ο μητροπολίτης Αμβρόσιος εξαιρώντας για το θεάρεστο έργο. Ακολουθώντας μίλησε ο Υπουργός Προνοίας Ιωάν. Μακρόπουλος αναφέροντας ότι παρήλθε μια 35ετία αφ’ ότου δύο Έλληνες καταγόμενοι από την τότε ακόμη σκλαβωμένη Ελλάδα, ο Κ. Μουστάκας και ο Κ. Ελκασώνας, τα αγαθά που απέκτησαν, τα δώρισαν για την ίδρυση των δύο ιδρυμάτων, που σήμερα τίθεται ο πρώτος λίθος. Στη συνέχεια αναφέρθηκε στις περιπέτειες του Ελκασωνείου Νοσοκομείου εκφράζοντας την ελπίδα και γι’ αυτό να λειτουργήσει σύντομα, για το σκοπό που το έταξε ο διαθέτης. Παράλληλα ανέφερε και την περιπέτεια του Μουστακείου κληροδοτήματος, που υπέστη αντίστοιχες με τις εθνικές ατυχίες.

Εντούτοις σήμερα τίθεται ο θεμέλιος λίθος των ορφανοτροφείων των δύο νομών Φθιώτιδος και Φωκίδος της Ρούμελης για να στεγαστεί τα ορφανά όσων έγραψαν τις χρυσές σελίδες της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Τα δύο ιδρύματα ανεγείρονται με δαπάνες του κράτους με επιχορήγηση 2.500.000 δρχ. και επίσης με δαπάνες των κληροδοτημάτων των δύο ευεργετών.

Κλείνοντας την ομιλία, ευχαρίστησε τα 3 μέλη του Αδελφάτου των κληροδοτημάτων (Δ/ντή ΕΤΕ Λαμίας, δήμαρχο Λαμίας και Νομάρχη Φθιωτιδοφωκίδος), που διαχειρίζονται τους αναγκαίους πόρους για την ανέγερση του Ορφανοτροφείου. Ακολουθήσαν ομιλίες του Νομάρχη και του δημάρχου Λαμίας Γεώρ. Πλατής.

Στις αρχές Δεκεμβρίου 1933, ημέρα Κυριακή, έγινε η δημοπρασία για την ανέγερση των δύο ορφανοτροφείων αρρένων και θηλέων στη Λαμία. Στη δημοπρασία (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 749, σ. 4, 12-12-1933, Λαμία) έλαβαν μέρος 87 εργολάβοι και μηχανικοί απ’ όλη την Ελλάδα. Τελευταίος μειοδότης ανακηρύχθηκε ο κ. Τσερώνης, με 6 % μείωση, της εργασίας υπολογισθείσας σε 2.500.000 δρχ.

Έτσι όλα ήταν έτοιμα για να αρχίσουν οι εργασίες άμεσα και να ανεγερθεί στο λόφο Γολγοθά το κτίριο για τα ορφανά (άρρενα και θήλεα) της περιφέρειάς μας. Η περιοχή μας και τα ορφανά δήλωναν ευγνώμονες προς τον Υπουργό.

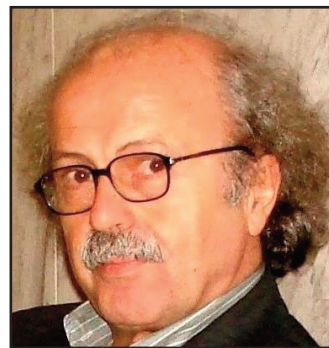
Ο Ιωάννης Μακρόπουλος την περίοδο 20-11-1933 έως 21-3-1934 ήταν παράλληλα και προσωρινός υπουργός Παιδείας & Θρησκευμάτων. Ταυτόχρονα, πίεζε για το έργο κατασκευής του δρόμου μέχρι την Αντίντισσα, ώστε να ολοκληρωθεί το κτίριο του Σανατορίου Αντίντισσας.

4. Το “Μουστάκειο” Ορφανοτροφείο Θηλέων Λαμίας, που δεν έγινε

Όπως προαναφέρθηκε, ο ευεργέτης του τόπου μας Κωνσταντίνος Νικολάου ή Μουστάκας, διέθεσε την ακίνητη περιουσία του (εκτός των σχολικών κτιρίων) με σκοπό από τα ετήσια έσοδά τους (τα μισθώματα των ακινήτων και των κτημάτων) να κατασκευαστεί ιδιόκτητο φιλανθρωπικό κατάστημα, που θα φέρει την επιγραφή «Μουστάκειο Ορφανοτροφείον Θηλέων».

Ορφανοτροφείον (Κέντρο Παιδικής Μέριμνας) Αρρένων Λαμίας

(μέρος 2ο)

Γράφει ο
Κωνσταντίνος Αθαν. Μπαλμμένος
Φυσικός

Το Αδελφάτο και κυρίως ο εδώ διευθυντής του καταστήματος της Εθνικής Τράπεζας, φρόντιζε για την ενοικίαση με πλειοδοτικούς διαγωνισμούς και την είσπραξη των ενοικίων που καταθέτονταν στην ίδια τράπεζα. Φαίνεται όμως ότι τα ετήσια έσοδα δεν απέδιδαν σημαντικά ποσά για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Οι 10ετούς διάρκειας εθνικοαπελευθερωτικοί πόλεμοι, η Μικρασιατική Καταστροφή, αλλά και η κακή οικονομική κατάσταση (μετά το 1929) της χώρας μείωσαν την αξία των ακινήτων (χαμηλά ενοίκια λόγω και του υποχρεωτικού ενοικιοσταςίου).

Ο τοπικός τύπος με δημοσιεύματα ζητούσε ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση του Κληροδοτήματος, σχετικά με το Ορφανοτροφείο Θηλέων. Το Αδελφάτο του Μουστακείου Κληροδοτήματος, με ταμιά το Δ/ντή του Καταστήματος της Εθνικής Τράπεζας Λαμίας Τριαντάφυλλο Σαμαρά, απάντησε (Η επιστολή έχει ημερομηνία 24 Ιουλίου 1930. Δημοσιεύτηκε στην εφ. “Η ΕΠΑΡΧΙΑ”, φ. 265, 2-8-1930, Λαμία) στις 2-8-1930 δίνοντας αριθμητικά στοιχεία (για τη διατιθέμενη ακίνητη και κινητή περιουσία). Ανέφερε συγκεκριμένα :

Η προς ίδρυση του Ορφανοτροφείου διατεθείσα αρχικώς περιουσία παρά του αιμνήστου διαθέτου Κ. Μουστάκα, αποτελείτο κυρίως εκ των κάτωθι κτημάτων :

- 1) του ημίσεως του χωρίου Χατζημύρ, απαλλοτριωθέντος ήδη αναγκαστικώς,
- 2) διαφόρων αγρών εν Λιανοκλαδίω και
- 3) εκ πέντε μαγαζιών κειμένων εν Λαμία.

Η ολική αξία των κτημάτων τούτων κατά την γενομένην τότε απογραφήν ανέρχεται εις δραχ. 187.552,87. Αι πρόσοδοι τας οποίας έχει ήδη το Ορφανοτροφείον προέρχονται από τα μισθώματα των κτημάτων, άτινα πάντοτε ενοικιάζονται δι’ επισήμου δημοπρασίας, τελούνται υπό το βάρος του ενοικιοσταςίου και εκ των τόκων των κεφαλαίων και χρεωγράφων, άτινα απέκτησεν εν τω μεταξύ το Ορφανοτροφείον. Ούτως η περιουσία του ανέρχεται σήμερον εις 636.836,99 δραχμάς.

Βεβαίως η σημερινή αξία των κτημάτων είναι κατά πολύ ανωτέρα της ως ένω σημειουμένης, δυνάμει όμως της διαθήκης δεν δύναται να εκποιηθή, προορισθείσα δια την εκ των εισοδημάτων της ίδρυσης και την μετέπειτα λειτουργίαν του Ορφανοτροφείου. Ατυχώς τα εισοδήματα θα βραδύνουν ακόμη να καταστήσουν επαρκή προς εκπλήρωσιν του σκοπού του διαθέτου.

Επιβεβαιώνεται λοιπόν η ανεπάρκεια των εισοδημάτων (διότι τα ακίνητα δεν επιτρεπόταν να πουληθούν) για την αγορά ακινήτου και οικοδόμηση του Ορφανοτροφείου. Κλείνοντας την επιστολή του ο Τρ. Σαμαράς έκανε έκκληση :

Θα ήμην δε πολύ ευτυχής εάν αυτή συντελέση και εις ενίσχυσιν των φιλανθρωπικών προς μίμνησιν του αιμνήστου Κ. Μουστάκα, όστις πολυθλήτως ευεργέτησε την πόλιν μας και ούτινος η μεγάλη ψυχή θα ικανοποιηθή πλήρως όταν μετά τινα έτη καταστή δυνατόν να λειτουργήση κανονικώς το φιλανθρωπικόν ίδρυμα για το οποίον αφιέρωσε την περιουσίαν του.

Ο επίλογος δόθηκε την περίοδο Μεταξά, με το νόμο 2129/άρθρο 1 και 4 με τον οποίο η διαχείριση του Κληροδοτήματος Κ. Μουστάκα περιήλθε στην κυριότητα της σχολικής εφορείας του Γυμνασίου Θηλέων Λαμίας. Ταυτόχρονα έγινε μετατροπή του σκοπού του διαθέτου Κωνσταντίνου Μουστάκα, για την εξυπηρέτηση του Γυμνασίου Θηλέων και την ανέγερση νέου διδακτηρίου αυτού. Το Αδελφάτο καταργήθηκε και ο έλεγχος της σωστής διαχείρισης μεταφέρθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών (Διεύθυνση Κληροδοτημάτων).

Έτσι, η επιθυμία-όνειρο του ευεργέτη και φιλανθρώπου Κωνσταντίνου Μουστάκα δεν εκπληρώθηκε ποτέ, δηλ. στο ανατολικό άκρο της πόλεως Λαμίας να γίνει κτίριο που θα φέρει στη θύρα του την επιγραφή : «Μουστάκειο Ορφανοτροφείον Θηλέων».

5. Έναρξη και πρώτα χρόνια λειτουργίας του Ορφανοτροφείου Αρρένων Λαμίας

Πλησίαζε το τέλος του 1938. Είχαν περάσει 5 χρόνια από τη μελίωση και την έναρξη των εργασιών και η τοπική εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, αναγγέλλει ότι :

“άρχεται η λειτουργία του εν Λαμία Εθνικού Ορφανοτροφείου, τα δε εγκαίνια πιθανόν να γίνουν την προσεχή εβδομάδα και κατά πάσαν πιθανότητα θα επισκεφθή την πόλιν μας και ο Πρωθυπουργός Ιωάν. Μεταξάς”.

Ο νομάρχης Φθιωτιδοφωκίδος κ. Βάρρας που ήταν και πρόεδρος της Διοικητικής Επιτροπής του Ορφανοτροφείου, ανακοίνωσε την εισδοχή 20 απόρων ορφανών και από τους δύο γονείς, για το τρέχον σχολικό έτος 1937-38. Για διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, ανέφερε τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (εφ. “Η ΕΠΑΡ-

ΧΙΑ”, φ. 1220, σ. 1, 10-11-1937, Λαμία). Αυτά ήταν:

(α) Πιστοποιητικό γεννήσεως του παιδιού και όλων των αδελφών αυτού, επάγγελμα των άλλων αδελφών, η αιτία της ορφανίας (θύμα πολέμου ή όχι), η έλλειψη επαρκούς προστασίας από συγγενείς, η ακίνητη περιουσία του ορφανού, τα ονόματα πατρός και μητρός, αν έχει άλλον αδελφό ή αδελφή τρόφιμο Εθνικού Ιδρύματος ή άλλης Κρατικής Σχολής.

(β) Πιστοποιητικό ιατρού ότι είναι αρτιμελές άτομο, που δεν πάσχει από μεταδοτικό νόσημα, επιληψία, κλπ.,

(γ) Αποδεικτικό Δημοτικού Σχολείου για την τάξη που φοιτά,

(δ) αίτηση του κηδεμόνα με τα ανωτέρω δικαιολογητικά μέχρι το τέλος Νοεμβρίου 1937.

Έγινε γνωστό ότι οι τρόφιμοι των Εθνικών ορφανοτροφείων διατρέφονται δωρεάν.

Έτσι το Εθνικό Ορφανοτροφείο Λαμίας (όπως ήταν ο πλήρης τίτλος του τότε) τέθηκε σε λειτουργία. Σκοπός του ήταν η περίθαλψη και φροντίδα των ορφανών από πολέμους (κυρίως του 1922). Οι υπηρεσίες που προσέφερε το Κέντρο, στέγη, τροφή, ζεστασιά, μόρφωση, ανταποκρίνονταν επαρκώς στις τότε δύσκολες εποχές, στις οποίες οι περισσότερες οικογένειες αδυνατούσαν να ικανοποιήσουν αυτές τις βασικές ανάγκες των παιδιών τους.

Το Ορφανοτροφείο (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 1267, σ. 4, 18-5-1938, Λαμία) είναι ΝΠΔΔ και διευθύνεται από συμβούλιο που προεδρεύει ο Νομάρχης. Στο μόνιμο προσωπικό έχει : το Διευθυντή κ. Σμυρνή, το διαχειριστή κ. Νασίκα και κατώτερο προσωπικό (μάγειροι, υπηρέτες, κ.ά.).

Η θερινή κατασκήνωση (εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 1375, σ. 1, 31-8-1939, Λαμία) του Ορφανοτροφείου Λαμίας το 1939 έγινε στη Ράχη Καρπενησίου. Εκεί 55 ορφανά ηλικίας 8-14 ετών φιλοξενήθηκαν σε 12 σκηνές, σε υψόμετρο 1700 μ. περίπου, σε υπήνεμο μέρος ανάμεσα σε πυκνό δάσος από έλατα. Υπήρχε αρκετός χώρος για παιχνίδια των παιδιών, για το μαγειρείο, το εστιατόριο και το θέατρο με μια σκηνή Καραγκιόζη, όπου έπαιζαν ένα έργο κάθε βράδυ. Πριν μια εβδομάδα την κατασκήνωση επισκέφθηκαν ο τότε νομάρχης Φθιωτιδοφωκίδος κ. Παναγόπουλος, ο δήμαρχος Λαμίας Νικ. Δουδουμόπουλος και ο Γεν. Γραμματέας της Νομαρχίας κ. Θεοχάρης.

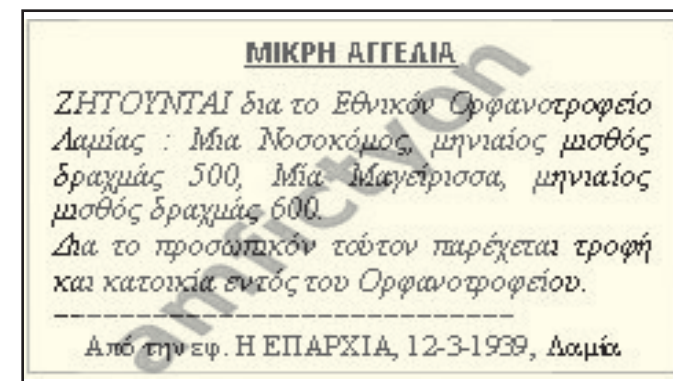
6. Περιγραφή του κτιρίου και άλλα στοιχεία, από εφημερίδα της εποχής (1939)

Στις αρχές του 1939, συντάκτης της τοπικής εφημερίδας “Η ΕΠΑΡΧΙΑ”, ξαναγλήθηκε στους χώρους του νεότευκτου τότε κτιρίου του Ορφανοτροφείου Αρρένων Λαμίας. Η περιγραφή (Με τίτλο “ΤΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ”, στην εφ. Η ΕΠΑΡΧΙΑ, φ. 1319, σ. 1 & 4, 15-1-1939, Λαμία) (ρεπορτάζ) ανέφερε ότι :

“Είναι ένα θαυμάσιο αρχιτεκτονικό μεγαθήριο με μοντέρνα γραμμή στην εμφάνιση, αλλά με ανθρωπιστικό χαρακτήρα, τη μέριμνα των ορφανών παιδιών”.

Ο διαχειριστής του Ορφανοτροφείου κ. Νασίκας έκανε περιήγηση στο κτίριο.

Στο ισόγειο είναι η κουζίνα, με σύστημα φούρνου, που χρησιμοποιεί μια άριστη μαγείρισσα. Δίπλα σε άλλη αίθουσα πλένονται τα πιάτα και σκεύη (πλάντζα), ενώ παράπλευρα είναι η καρβουναποθήκη. Υδραυλικό σύστημα τροφοδοτεί με κρύο και ζεστό νερό σε όλο το κτίριο (κουζίνες, ντους, πλυντήρια, λουτρά). Μεγάλος διάδρομος οδηγεί στους υπόλοιπους χώρους του ορόφου. Αυτοί είναι (α) Η αποθήκη τροφίμων (βαρέλια λάδι, τενεκέδες με βούτυρο, πατάτες, όσπρια, κ.ά.), (β) Η ιματιοθήκη των παιδιών (ράψιμο και σιδέρωμα των ρούχων των παιδιών σε αριθμημένες θυρίδες). Στην αποθήκη ιματισμού υπάρχουν τότια με υφάσματα, με σκοπό να γίνουν κουστούμια, εσώρουχα και σεντόνια των νέων τροφίμων. (γ) Δύο αίθουσες του προσωπικού (παράτιθεται ΜΙΚΡΗ ΑΓΓΕΛΙΑ).

συνέχεια στο αυριανό μας φύλλο

συνέχεια από
το χθεσινό μας φύλλο

Στο επάνω πάτωμα (α) Υπάρχουν 5 αίθουσες παραδόσεων, αλλά μόνο η μία χρησιμοποιείται για μελετητήριο, ενώ οι άλλες δεν χρησιμοποιούνται (εφόσον τα παιδιά παίζουν σε εξωτερικά σχολεία), το δε υπουργείο θα καθορίσει το είδος της ειδικής μόρφωσης των παιδιών. (β) Μια μεγάλη τραπέζια με μαρμάρια τραπέζια (είναι στο μέσον του ορόφου). (γ) Παράπλευρα υπάρχει άλλη αίθουσα διανομής του συσσιτίου, όπου ο τραπεζόκομος κόβει και διανέμει τις μερίδες. Το πρόγραμμα ορίζει 2 φορές τη βδομάδα κρέας, μια φορά ψάρια, και τις υπόλοιπες ημέρες όσπρια, πατάτες, κλπ. (δ) Στο τέλος υπάρχουν τα γραφεία του Ιδρύματος και (ε) η τραπέζια του ανωτέρου προσωπικού.

Στον τελευταίο όροφο είναι (α) Οι κοιτώνες των παιδιών. Από τις 2 τεράστιες ηλιόλουστες αίθουσες (προς το παρόν) χρησιμοποιείται η μία. Έχει τώρα 56 παιδιά, ενώ η δυναμικότητα του Ορφανοτροφείου είναι για 200. Τα κρεβάτια στη σειρά είναι καθοσσυγισμένα απ' τους ίδιους. Το χειμώνα σκλώνονται στις 7 ½ - 8. Δίπλα σε κάθε κοιτών υπάρχουν λουήρες, ντους, με κρύο και ζεστό νερό και φυσικά WC (ευρωπαϊκού συστήματος). Τα παιδιά κοιμούνται στις 9 το βράδυ. (β) Δύο άλλες αίθουσες χρησιμεύουν για νοσοκομείο, που - ευτυχώς - ελάχιστους επισκέπτες δέχτηκε. Υπήρχε μόνο ένας άρρωστος με ουρία και λεύκωμα, που παρακολουθείται από το γιατρό. (γ) Μικρή αίθουσα δίπλα χρησιμεύει για απομονωτήριο, στις περιπτώσεις παιδιών με κάποια λοιμώδη νόσο, για να αποφύγουν τη διάδοσή της. (δ) Ατομικά ντουλαπάκια στον μεγάλο διάδρομο, έξω από τους κοιτώνες. Σ' αυτά κάθε παιδί έχει τα προσωπικά του αντικείμενα (σουβενίρ, φωτογραφίες, οδοντόκρεμα και βούρτσα, κ.ά.) (ε) Διαμερίσματα του ανωτέρου προσωπικού στο τέλος. Επάνω είναι η τεράστια ταράτσα, με θαυμάσια θέα.

Αργότερα προβλέπεται στην ταράτσα να γίνει θερινός κινηματογράφος.

Το προσωπικό του Ορφανοτροφείου είναι επιλεγμένο με προσόντα και πείρα στην υπηρεσία (20 χρόνια ο διευθυντής κ. Σμυρνής, 12 χρόνια ο διαχειριστής κ. Νασίκας). Εδώ τα παιδιά έρχονται 7 ετών και φεύγουν 17 ετών. Το προαύλιο θα αποκτήσει δένδροστοιχίες, σιντριβάνια και ανθόκηπους.

Στο πίσω μέρος του κτιρίου προβλέπεται να γίνει γυμναστήριο. Για το σκοπό αυτό υπάρχει ένα οικόπεδο 5 στρεμμάτων δίπλα, αλλά οι ιδιοκτήτες ζητούν 400.000 δρχ. ποσό πολύ μεγάλο (γι' αυτό κα-θυστερεί η κατασκευή του φράχτη).

Απομένει ακόμη να καθοριστεί από το υπουργείο η ειδική μόρφωση των παιδιών, για την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Μια πιθανή επιλογή είναι ως Γεωργική Σχολή (Μόνον η γεωργική σχολή της Λάρισας υπήρχε τότε σε Στερεά, Θεσσαλία και Ήπειρο), που ταιριάζει με τις ανάγκες του τόπου μας.

Μια παρατήρηση : Από τα 59 παιδιά που είχε το Ορφανοτροφείο (Κατά τη θερινή περίοδο (1938), τα παιδιά του Ορφανοτροφείου πήγαν στο Γαρδίκι Ομιλίων και πέρασαν υπέροχα) τότε, μόνο τα 15 ήταν από την περιφέρειά μας!

Χρόνια Κατοχής και Εμφυλίου

Το κτίριο του Ορφανοτροφείου έγινε 1ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Λαμίας των Γερμανών. Μπροστά είναι θαγόνια κάποιες αμαξοστοιχίες στο Σιδηροδρομικό Σταθμό Λαμίας.

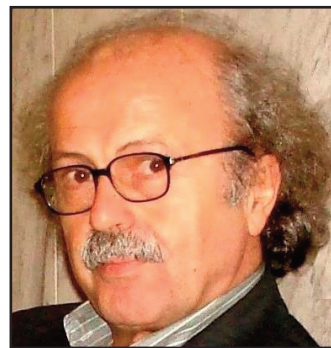
Η περίοδος της γερμανικής Κατοχής ήταν σκληρή για τα ορφανά. Έγινε επίταξη του μεγάλου κτιρίου και μετατράπηκε η χρήση του σε 1ο Στρατιωτικό Γερμανικό Νοσοκομείο.

Τα ορφανά αναζητήσαν κάποια σπίτια συγγενών τους, για καταφύγιο. Δεν είναι γνωστή η τύχη τους σ' αυτά τα δύσκολα χρόνια.

Με την απελευθέρωση, από τις 18 Οκτωβρίου 1944, το κτίριο ελευθερώθηκε. Σ' ένα διαλυμένο κράτος, με κατεστραμμένη οικονομία, η προσπάθεια να λειτουργήσει ξανά η κοινωνική πρόνοια ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Στη Λαμία, λόγω του Εμφυλίου που ακολουθήθηκε, αναγκάστηκαν να καταφύγουν πολλές οικογένειες από τα ορεινά χωριά της Δυτικής (κυρίως) Φθιώτιδας. Από τους πολλούς (με Ιταλούς και Γερμανούς το 1940-41), την Εθνική Αντίσταση και τον Εμφύλιο (Τα παιδιά-θύματα του Εμφυλίου, που κατέληξαν σε Ορφανοτροφεία Ανατολικών χωρών ή στις λεγόμενες Παιδοουλίες της Φρειδερίκης, δεν αποτελούν αντικείμενο αυτής της γραφής. Στη Φθιώτιδα πάντως υπήρχε τέτοια Παιδοουλή στη Στυλίδα), ο αριθμός των ορφανών παιδιών αυξήθηκε.

Ορφανοτροφείον (Κέντρο Παιδικής Μέριμνας) Αρρένων Λαμίας

(μέρος 3ο)

Γράφει ο
Κωνσταντίνος Αθαν. Μπαλωμένος
Φυσικός

Η φωτογραφία που ακολουθεί (του 1948) είναι μια σχετική αριθμητική απεικόνιση της δυναμικότητας του Ορφανοτροφείου.

Παιδιά του Ορφανοτροφείου Λαμίας, με μέλη του προσωπικού (1948)

7. Μεταπολεμικές δεκαετίες

Δεν υπάρχει πληροφοριακό υλικό και αριθμητικά στοιχεία, προς το παρόν.

8. Από το Ορφανοτροφείο στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας

Στη μεταπολίτευση (μετά το 1974) οι έντονες πολιτικές και κοινωνικές διεργασίες, μετά τη δικτατορία, αλλά και η κυβερνητική αλλαγή, ευαισθητοποίησαν και τις προνοιακές δομές. Οι πρώτες αλλαγές έγιναν στα ονόματα αυτών. Οι λέξεις "Ορφανοτροφείο" και "Ίδρυμα", στη συνείδηση του κόσμου ήταν ταυτισμένες ή παρήνευαν σε εγκλεισμό, σε στιγματισμό και σε περιθωριοποίηση. Έτσι, μεταξύ άλλων, το Ορφανοτροφείο Αρρένων Λαμίας μετονομάστηκε σε Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Λαμίας. Αυτό όμως δεν ήταν αρκετό, εφόσον δεν άλλαξε ο τρόπος λειτουργίας του. Ακολούθησαν 1-2 δεκαετίες, που σταδιακά έγιναν δομικές και λειτουργικές αλλαγές.

Μέχρι την αλλαγή του αιώνα, αλλά και στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν συνθήκες που προσεγγίζουν - κατά το δυνατόν - περισσότερο - αυτές μιας ανάδοχης οικογένειας.

Τα παιδιά φιλοξενούνται όλο το 24ωρο και έχουν ηλικίες από 6,5 ετών έως 22 ετών. Φοιτούν σε τοπικά δημοτικά σχολεία και γυμνάσια ή σε δημόσιες σχολές επαγγελματικής κατάρτισης.

Η δυναμικότητα του Κέντρου ορίστηκε στα 35 παιδιά, η δε εξέλιξή τους παρακολουθείται από το ειδικευμένο προσωπικό του Κέντρου. Με εθελοντισμό, προσφέρουν σημαντική βοήθεια στο έργο του Κέντρου και φοιτητές, οι οποίοι και φιλοξενούνται σ' αυτό.

Επιπλέον, ενθαρρύνεται η ενασχόληση των παιδιών με άλλες δραστηριότητες. Αυτές μπορούν να γίνουν μέσα στο Κέντρο, όπως αθλήματα (ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, βόλεϊ, επιτραπέζια, κ.ά.), μελέτη βιβλίων, χρήση n/u. Οι τρόφιμοι μπορούν επίσης να συμμετέχουν σε δραστηριότητες της ευρύτερης κοινότητας (αθλητικές ομάδες, σε τμήματα μουσικής, χορού, γυμναστικής ή άλλα αθλήματα) για ένταξη στο κοινωνικό σύνολο.

Το σημαντικότερο είναι ότι μετά την αποχώρηση των νέων από το Κέντρο, η υποστήριξή τους συνεχίζεται. Συγκεκριμένα, στα πρώτα τους βήματα, όταν πλέον διαμένουν εκτός του Κέντρου, παρέχεται οικονομική ενίσχυση στη διάρκεια των σπουδών. Υπάρχει διαρκής επικοινωνία μαζί τους (ειδικά για παιδιά χωρίς οικογενειακό περιβάλλον). Επίσης τους παρέχεται βοήθεια στην ανεύρεση εργασίας, κ.ά.

9. Η σημερινή ζωή και προσφορά του Κέντρου

Σε διάρκεια 18 ετών, κατά την περίοδο 1991-2009, στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Λαμίας φιλοξενήθηκαν 88 παιδιά συνολικά και κάποια απ' αυτά συνεχίζουν. Το έτος 2009 ήταν ακόμη 22 παιδιά από αυτά. Από τα υπόλοιπα, τα 54 ενήλικα πλέον άτομα έχουν πλήρως ενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο χωρίς κανένα πρόβλημα. Τα υπόλοιπα 12 άτομα δεν κατάφερε το Κέντρο να τα βοηθήσει και αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κοινωνική τους επανένταξη.

Το 2010 το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος στο πλαίσιο του "Προγράμματος Ενίσχυσης Κέντρων Προστασίας Οικογένειας", δώρισε στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Λαμίας τα έπιπλα για τις δύο αίθουσες ψυχαγωγίας του.

Από το 2011, με δύο δικαστικές αποφάσεις, έχει περιέλθει στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Λαμίας, το κληροδότημα της Ιωάννας Κρίκην. Είναι περιουσία που περιλαμβάνει μία πολυκατοικία δώδεκα διαμερισμάτων και τεσσάρων καταστημάτων στην οδό Μομφεράτου στου Γκύζη της Αθήνας και δύο μεγάλα οικόπεδα στον

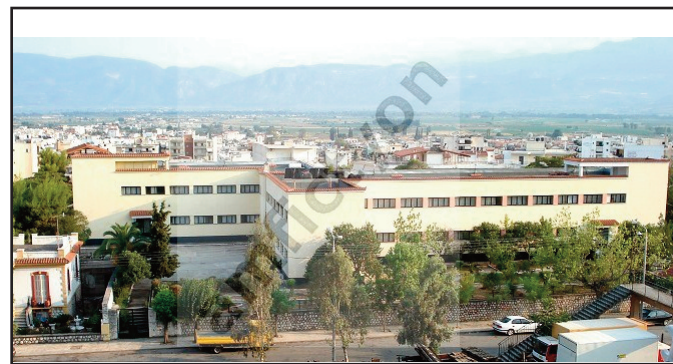
Πλάταμωνα. Από ενοίκια της περιόδου 2008-11, που παρακρατήθηκαν - κακώς - από τη Μητρόπολη Λάρισας-Τυρνάβου, δικαιούται ποσό 1,2 εκατ. ευρώ. Η ανάδειξη του θέματος έγινε από το βουλευτή Φθιώτιδας του ΣΥΡΙΖΑ κ. Αθαν. Ι. Μιχαήλ.

Από τα τέλη του 2016 οι τρεις κοινωνικές δομές : το Παράρτημα Προστασίας Παιδιού Φθιώτιδας (όπως μετονομάστηκε το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Λαμίας), το Παράρτημα Αμεα Φθιώτιδας (τέως Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Φθιώτιδας) και το Παράρτημα Αμεα Ευβοίας (τέως Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Ευβοίας) συγχωνεύτηκαν και αποτελούν το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Επίλογος

Σε όλα τα χρόνια λειτουργίας του Κέντρου, η κοινωνική συνδρομή πολλών ευαισθητοποιημένων πολιτών, όπως και Συλλόγων ή ομάδων συνέβαλε στο έργο του. Οι δωρεές από μεμονωμένα άτομα στη μνήμη αγαπημένων προσώπων τους, οι προσφορές σε είδη από πολίτες ή εταιρείες, με κορύφωση τις ημέρες προς τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, ήταν (και είναι) σημαντική βοήθεια, ειδικά στην τελευταία 7ετία της οικονομικής κρίσης για την Ελλάδα.

Η 90χρονη ίδρυση (1928-2018) και η σχεδόν 80χρονη λειτουργία του Κέντρου (πρώην Ορφανοτροφείου) Αρρένων Λαμίας ικανοποίησε την κοινωνική ανάγκη που το απαίτησε και δικαίωσε απόλυτα τον άνθρωπο που το ίδρυσε, τον Ιωάννη Μακρόπουλο. Σε χαλεπούς σημερινούς καιρούς, με σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, όταν διαλύονται οικογένειες για ποικίλους λόγους, πάλη κάποια παιδιά την πληρώνουν. Οι χωρισμένοι γονείς μπορεί να ζουν, αλλά τα η απουσία της γονικής μέριμνας πάλη θα τα χαρακτηρίζει ορφανά.

Το κτίριο του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας Λαμίας (φωτ. 2007)

Το Κέντρο συνεχίζει τη ζωή του, βελτιώνοντας διαρκώς το ρόλο του, αλλά και παραμένοντας ένα σημαντικό στήριγμα για παιδιά χωρίς γονείς. Η διατήρηση της λειτουργίας του και η μακροπρόθεσμη κοινωνικής προσφοράς του είναι χρέος όλων μας.

ΤΕΛΟΣ

Βιβλιογραφία-Αναφορές-Ιστοσελίδες

1. εφ. "Η ΕΠΑΡΧΙΑ", ετών 1927-1940, Λαμία.
2. Πρακτικά Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λαμιέων, ετών 1926-1929.
3. Π.Δ. 28/4/7-5-28 (ΦΕΚ 2Α'/74/7-5-1928)
4. Κωνσταντίνου Αθ. Μπαλωμένου : "Ελασσώνιο Πολιτικό Νοσοκομείο Λαμίας", στην εφ. "ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ", σε συνέχειες στα φύλλα 17-20 Αυγούστου 2011, Λαμία. Επίσης στο www.amfictyon.blogspot.gr.
5. Κωνσταντίνου Αθ. Μπαλωμένου : "Ορεινόν Αντιφυματικών Αναρρωτήριον Αντινίτσας", στην εφ. ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ, σε συνέχειες από 3-7-2007 έως 14-9-2007.
6. Κωνσταντίνου Αθ. Μπαλωμένου : "Μουστάκειο Κληροδότημα Λαμίας", στην εφ. ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ, σε 3 συνέχειες, από τις 30-6-2012 έως 4-7-2012, Λαμία. Επίσης στο www.amfictyon.blogspot.gr
7. Ιστοσελίδα ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ <https://www.snf.org/>
8. Ιστοσελίδα Δήμου Λαμιέων <http://www.lamia.gr/el/content/kentro-paidikis-merimnas-arrenon-lamias>
9. Ιστοσελίδα <http://mwlosnews.blogspot.gr/>
10. Ιστοσελίδα <http://www.lamiareport.gr>
11. Ιστοσελίδα www.lamiafm1.gr
12. Βικιπαίδεια